

Když byl teprve pětadvacetiletý Hanuš Zápal pověřen roku 1910 Městským stavebním úřadem k vypracování projektu souboru školních budov na dnešním náměstí T. G. Masaryka, začala se psát slavná historie nejen tohoto významného architekta, ale také stavby, jejíž otevření se dne 19. října 1913 stalo skutečným svátkem českého obchodního školství.

Nic na tom nezměnila ani skutečnost, že z původního Zápalova konceptu tří budov byl ve výsledku realizován jen jeden, zamýšlené projekty lycea, měšťanské školy a společné prostory tělocvičen a auly byly až ve třicátých letech

Dochovaná historická učebna.

100 let Obchodní akademie v Plzni

nahrazny čelní budovou Národní banky československé (dnešní ČSOB) a obecnou a měšťanskou školou dr. Matouše Mandla (Masarykovo gymnázium), které ovšem vhodně odpovídají dřívějším plánům nadaného architekta. Vznikl tak honosný komplex, ustupující od Klatovské třídy ve prospěch sadově upravené plochy, od té doby těsně provázaný s dějinami i osudy našeho města.

Samotná budova Obchodní akademie (dříve Obchodní akademie královského města Plzně) je provedena v klasicizujícím stylu, doplněná v průčelí dvěma reliéfy – alegoriemi z obchodního života od akademických sochařů O. Waltera a V. Šípa, na vstupním portálu zdobená hlavou římského boha obchodu Merkura. Hanuš Zápal navrhl rovněž vnitřní úpravu reprezentačních místností, včetně nábytku. Stavební práce byly zadány Františku Kotkovi a celkové náklady na stavbu činily téměř tři čtvrtě milionu korun (7,5 milionu korun poválečných).

Na slavnosti otevření vlastní budovy školy, která byla od svého založení, roku 1886, nucena vystřídat čtyři různá místa, byl svolán sjezd všech dosavadních absolventů, zúčastnil se ho také značný počet veřejných činitelů a korporací. Ti všichni obdivovali účelnost a krásu budovy s devatenácti učebnami, deseti kabinety a dalším nezbytným zázemím, která si co do odborného vzdělání, rozsahu a počtu studentů udržuje po celou historii čelní místa ve statistických tabulkách.

Z původní učební osnovy lze kromě běžných předmětů jmenovat výuku hned pěti světových jazyků – německého, francouzského a anglického, nepovinných pak srbského a ruského. Součástí rozvrhů byly také těsnopis, krasopis, cvičný kontor (kancelář), směnečné právo, kupecká korespondence a počtářství či přírodopis (fyzikochemie). Studenti se při výuce setkávali také s kinematografem či laternou magikou (skioptikonem). Vestibuly, administrativní

*Budova Obchodní akademie
v roce 1913*

místnosti a posluchárna chemie a fyziky byly hned od počátku osvědčeny, aččasové bylo i ostatní vybavení.

Necelý rok po otevření budovy vypukla první světová válka, která odvedla do boje mnoho profesorů i žáků. Roku 1920 byly zavedeny maturitní zkoušky a v roce 1931 spojeny dvě do té doby oddělené části akademie - obchodní škola dívčí a chlapecká v jednu. Ani druhá světová válka se osudům školy nevyhnula - zatčeno, vězněno a popraveno, jakož i totálně nasazeno bylo mnoho studentů i profesorů. Výuka byla přestěhována do budovy v Nerudově ulici, v roce 1944 zcela zastavena. Do života školy neblaze zasáhl rovněž i komunistický režim, ať již přejmenováním ústavu jménem tehdejšího prezidenta Klementa Gottwalda, úpravou učebních osnov, politickými čistkami v řadách profesorů i studentů či událostí, která se zapsala do historie coby první povstání lidu proti komunistickému režimu v zemích tzv. východního bloku (1. 6. 1953), při němž byl zničen

památník Národního osvobození se sochou T. G. Masaryka (obnoven 1990-99).

Přišly i události příjemnější, například roku 1975 byl instalován v budově první počítač, v roce 1986 proběhly oslavy stoletého výročí založení obchodní školy a v roce 1987 byla odhalena pamětní deska s bustou Hanuše Štěpána, bývalého žáka, španělského interbrigadisty umučeného nacisty v Osvětimi. Z dalších známých studentů lze jmenovat například Jana Stráského, Petra Kostku, Blanku Bohdanovou, Marii Rosůlkovou, Jindřicha Plachtu či Věru Ferbasovou, které dokonce ve škole nabyté znalosti psaní na stroji a těsnopisu později dopomohly k filmové kariéře.

V interiéru zaujme dochovaná učebna z roku 1913 (naposledy upravovaná na počátku 30. let), která slouží v celé historii pro výuku chemie a biologie, výstavní sál - dnes tělocvična, honosná vstupní dvorana, bohatá profesorská knihovna, části nábytku ve sborovně, na chodbách původní

šestihorná dlažba ze Zbraslavské šamotárny Cyrila rytíře Bartoně z Dobenína, dřevěné vitríny s učebními pomůckami či „pítka“ z umělé žuly v rozích chodeb, do kterých byla přivedena voda z městských studní.

V letošním roce si památkově chráněná budova, která ve svých zdech kloubí historii se současností v podobě moderně vybavených učeben s projektory a interaktivními tabulemi, připomíná 100 let od svého slavnostního otevření. Nemá to však v tom našem světě lehké, neboť málokterý student ji - tak jako kteroukoliv jinou školu - navštěvuje s elánem a nadšením; jejich kvalit docení většinou až později coby absolvent. Jeho znalosti a dovednosti jsou pak kladeny nejen ke cti této akademie, ale i k prospěchu města, které bylo již od svého založení centrem obchodu na křižovatce významných kupeckých stezek.

■ *Pavel Motejzík, Lukáš Mácha
Maják Plzně*